

Защита на авторското право и на сродните му права. Гражданскоправна защита и видове искове.

За авторско право можем да говорим още от древен Рим. Там е съществувала закрила над търговските марки, защото те са били непосредствено свързани с търговския оборот. Регистрация не е била използвана, но до нас като исторически доказателства за това са достигнали различни искове от ощетени граждани.

В по-късен етап от развитието на човешката цивилизация постепенно започват да се разработват различни технологии, но тяхната употреба нарочно се задържа. Хората не намират нужда да заместват робския труд и съответно робовладелците нямат интерес да въвеждат нови технологии.

Първите обичайно-правни норми за закрила на изобретение, които са достигнали до нас са от древна Гърция. Там е съществувало правилото, че готвач, който приготви оригинално ястие получава правото единствено той да го приготвя в продължение на една година. Това директно ни насочва към понятието „монопол“ което е въведено от Аристотел в неговата „Поетика“.

През средновековието, феодалните владетели започват да осъзнават интереса си от внос на чужди стоки и усвояването на технология за производство на нови стоки. През 12-13 век монарсите са издавали специални патенти, привилегии на определени лица, най-често занаятчии, да създават нови технически средства или да усъвършенстват съществуващи. Тези патенти или т.нар. „Отворени грамоти“ съдържат името на занаятчията, както и това, че правото да произвежда дадена стока принадлежи единствено на него. Дават се за срок между 5 и 20 години.

Развитието на нови социални и икономически отношения в Италия пораждат стремеж за производство на нови изделия и внедряването на нови технологии. Първият закон в областта на интелектуалната собственост е венецианския закон за патентите и изобретенията – 1474 г. Чрез него се защитават определени изобретения за срок от 10 години, забранява се имитацията им.

След буржоазните революции се създават условия за бързо техническо развитие. Французите въвеждат понятията интелектуална и индустриална собственост и прогласяват, че правата на изобретателите и авторите са друг вид собственост – най-истинският вид собственост – лично, естествено право.

През 1790-та, в тон с Конституцията, САЩ насърчават със закони изключителните права на изобретателите, като им дават 14 годишен период.

През 1870-та, Русия въвежда съответната за времето си правна закрила.

Авторското право възниква с развитието на книгопечатането. Когато един печатар е сключил договор с автор, дори и без закон за авторското право в договора съществува клауза, която гласи, че авторът не може да отстъпва правата на своето произведение други му, за сметка на поетия търговски риск от издателя. Отношенията се регулират на базата на договорната свобода.

Първият закон в областта на авторското право е английският „Закон на Ана“ – 1710 г. С него се дава харта на книжарите да печатат книгите на тези, с които са се договорили (copyrights). Този закон е давал 14 годишен срок на изключително право на авторите, който можел да бъде удължен с още 14 години.

Във Франция с времето развиват разбирането си за авторско право и позволяват на авторите да упражняват правата си пожизнено, както и 5 години след тяхната смърт.

Важно е да отбележим, че в англо-американската правна система, авторското право се разглежда като обичайно право на собственост, докато в континенталната правна система от значение е моралният елемент – неимуществените права се запазват за автора, независимо, че правото на ползване е прехвърлено.

В България, първите авторскоправни норми се установяват в отделни текстове от дял трети на Търговския закон от 1897 г., третиращи издателския договор. Първият български закон за авторското право е приет през 1921 г, който е отменен по силата на Закона за отменяване на всички закони, издадени до 9-ти Септември 1944 г. Приема се нов Закон за авторското право от 1951 г, който е силно повлиян от съветската правна доктрина, но по-късно, през 1972 г, прави решителна крачка в посока западноевропейските стандарти. През цялото това време, нормите, третиращи договорите за поставяне на сцена, издаване и др. се съдържат в Закона за задълженията и договорите. Едва сега действащият закон за авторското право и сродните му права обединява всички норми в регулярна материя.

Принципът на закрилата на авторското право в Република България се установява в Конституцията (чл. 54), който прокламира свободата на художественото, научното и техническото творчество и предвижда особена закрила от закона. Самата правна уредба за защита на авторското право и сродните му права се явява едно доразвитие на установения конституционен принцип и съществуващите такива в международното право и се установява в ЗАПСП. В Българското законодателство съществуват три основни правни способа за защита на авторското право и сродните му права – гражданскоправен, административно-наказателен и наказателноправен способ.

Гражданскоправният способ се състои в това, че всеки носител на авторско право или сродно на него право, както и всеки законно получил изключително право на ползване на обект, защитен от ЗАПСП има възможност да потърси правата си пред граждански съд като предяви осъдителен иск. Обезщетение се дължи за вреди, които са пряка и непосредствена последица от нарушението. Съдът определя обезщетение по справедливост, което да действа възпиращо и предупредително на нарушителя и всички останали членове на обществото, като взема предвид всички обстоятелства във връзка с нарушението – пропуснатите ползи, неимуществените вреди, както и реализираните приходи от нарушителя.

Гражданскоправният способ дава възможност за следните видове искове за защита на авторското право и сродните му права:

1. Иск за обезщетение за нанесени вреди (с правно основание чл.94 ал.1 ЗАПСП)
2. Особен иск по чл.94а ЗАПСП. Искът е установен по основание, но няма достатъчно данни за неговия размер. При този иск ищеца може да предяви претенция за размера на обезщетението, съгласно т.1 и т.2 на ал.1, в размер от петстотин до сто хиляди лева, като конкретния размер се определя от съда при условията на чл.94 ал.3 и 4 ЗАПСП и съответно обезщетение в размер на предмета на нарушението по цени на дребно на правомерно възпроизведените екземпляри.
3. Иск за установяване факта на нарушението (чл.95 ал.1 т.1 ЗАПСП)
4. Иск за преустановяване неправомерното използване или за забрана за извършване на дейността, която ще съставлява неправомерно използване (чл.95 ал.1 т.2 ЗАПСП)
5. Иск за изземване и унищожаване на неправомерно възпроизведените екземпляри на произведението, обектите по чл.72 или базите данни, както и на негативите, матриците, клишетата и други под., предназначени за възпроизвеждане на екземплярите (чл.95 ал.1 т.3 ЗАПСП)
6. Иск за изземване от употреба на презаписващите, декодиращите и възпроизвеждащи устройства, използвани изключително за извършване на нарушения (чл.95 ал.1 т.4 ЗАПСП)

7. Иск за придобиване на изетите неправомерно възпроизведени екземпляри от произведението, от обектите по чл.72 или базите данни, както и на негативите, матриците, клишетата и др.под., предназначени за възпроизвеждане на екземплярите (чл.95 ал.1 т.5 ЗАПС)

8. С така посочените правни искове, ищецът може да съедини и иск за разгласяване диспозитива на евентуално постановеното съдебно решение в два всекидневника за сметка на нарушителя, както и по телевизионна организация с национално покритие, в определен от съда часови пояс (чл. 95, ал. 1. т.. ЗАПС).

Активна процесуалноправна легитимация да предявява тези правни искове е носителя на накърненото авторско право. Активно процесуално легитимирани са и организациите за колективно управление на авторски права по чл. 40, ал. 7 ЗАПС и професионалните защитни организации и приносители по чл. 95а, ал. 1 ЗАПС, в частта, която се отнася до поверените им за управление права.

Ответници по тези искове са нарушителите. Поначало това биха могли да бъдат физически лица, но разпоредбата на чл. 95б ЗАПС уточнява, че и юридически лица могат да носят гражданска отговорност за нарушени авторски права, ако нарушението е извършено от лица, които ги представляват, техни служители по трудов договор или лица, които са наети от тях.

Вината се предполага и подлежи на доказване от ответника, че няма проявена вина. С тази презумпция се облекчава процесуално-правното положение на носителя на накърненото право с оглед по-лесното доказване на нарушението и осъществяване на неговата гражданска имуществена отговорност.

Исковите могат да бъдат предявени само пред окръжните съдилища (чл. 96 ЗАПС). Решенията на тези съдилища подлежат на въззивно обжалване пред съответните апелативни съдилища и на касационно пред ВКС по реда на ГПК. Установителните авторскоправни искове по чл. 83 ЗАПС и чл. 97, ал. 1 от ГПК са без парична претенция, т.е. целят единствено установяване на факти или са предявени кумулативно с конститутивен и обусловени от него, както и конститутивния иск по чл. 95, ал. 1, ако не съдържа в петитума си финансова претенция или е предявен кумулативно с осъдителен, макар и в по-нисък размер от определения в чл. 218а ГПК са триинстанционни, а двуинстанционни са тези осъдителни авторскоправни искове, които попадат в хипотезата на чл. 218а ГПК, а именно тези с материален интерес под 5000 лв. Това разделяне се потвърждава и от практиката на ВКС и от тълкувателно решение 2 от 02.07.2004 на ОСГК на ВКС.

Въззивната инстанция не е контролно ревизионна. Съдът се произнася по съществото на авторскоправния спор. Ако неговите изводи съвпадат с тези от първата инстанция, решението остава в сила, ако има различия се отменя изцяло или от части, като се постановява вместо отмененото друго решение по съществото на делото (чл. 196 ГПК).

Особеност при касационното обжалване е обективизирана в тълкувателно решение 1/2001 г. ОСКГ ВКС: *„...при обективно съединяване на няколко иска за парични вземания с цена на всеки от тях до 5000 лв. (актуализирано), решението, постановено по отделните искове не подлежи на касационно обжалване, независимо, че общият сбор на цената на всички искове надхвърля тази сума, тъй като предявени самостоятелно, решенията биха били необжалваеми...“*.

Освен уредените в ЗАПС правни искове, съществуват и още няколко други за защита на нарушено авторско право:

1. Иск за установяване кой е създател на дадено произведение, кой е изпълнител на дадено изпълнение или филм, кой е излъчил първи по ефира дадена програма и пр. Този иск е допустим на общо основание, като иск, установяващ факти с правно значение.

2. Иск за неоснователно обогатяване, произтичащо от неправомерно изплатени възнаграждения по ЗАПСП (иск с правно основание чл.59 и сл.33Д). Искът се предявява само от титуляра на нарушеното авторско право и то само тогава когато няма на разположение друг иск за защита. Не е необходимо виновно извършване на нарушението. Тук отговорността следва общите принципи на деликтната отговорност и следва да се прилагат общите правила на гражданското право и гражданския процес.

3. Иск за собственост върху материал, на който е фиксирано произведение (чл.108 ал.1 ЗС). По своя характер искът е вещен, предявява се от собственикът, върху който лежи доказателствената тежест да доказва своето право на собственост. За него отново важат общите правила на гражданското право и процес.

4. Иск за отнето владение с насилие или по скрит начин на вещи, обективиращи произведение (чл.76 ЗС). Искът е владелчески, посесорен за защита на отнето владение. В хода на исковото производство се установява факта на владението и отнемането, а не – на правото на собственост. Това го прави по-лесно реализируем с оглед бързината на процеса. При тези искове, обаче, не важат улесненията по чл.95в и чл.95г ЗАПСП и следва да се прилагат правилата само на Гражданския процесуален кодекс. В рамките на този гражданскоправен способ за закрила на интелектуалната собственост, влизат и особените обезпечителни мерки по ЗАПСП.

Обезпечителният процес при авторскоправните искове крие своите специфики, предвид особеностите в обезпечителната нужда и специалната материалноправна норма на чл. 96а ЗАПСП. Последните изменения в него бяха направени през 2005 г. Обезпечение може да се иска както по отношение на бъдещ иск, така и в едно вече висящо исково производство. Съгласно чл. 390, ал. 1 от ГПК родово компетентен да разгледа молбата за обезпечение на бъдещ иск е родово компетентният да разгледа бъдещия иск съд, а местно компетентен- този по постоянен адрес на ищеца. Родово компетентни да допускат обезпечения на авторскоправни искове са окръжните съдилища. С постановяване на определението за допускане на обезпечението, съответният окръжен съд определя срок за предявяване на иска, който не може да бъде по-дълъг от един месец. Ако не бъдат представени доказателства за предявяването на иск в определения срок, съдът служебно отменя обезпечението.

За разлика от процесуалната норма на чл.391, ал.1 ГПК, със създаването на специалния текст на чл.96а ЗАПСП, законодателят е предвидил императивно материалноправната опция, че при нарушение на авторско право, сродно на него право или право по чл. 93в или когато има достатъчно данни да се смята, че такова нарушение ще се извърши или някое доказателство ще се изгуби, унищожи или укрие, съдът, по искане на носителя на съответното право или лицето, на което той е отстъпил изключително право за използване, може, без да уведоми лицето, по отношение на което се иска обезпечителната мярка за това, да допусне и съответните обезпечителни мерки.

Обезпечение на иска се допуска, когато без него за ищеца ще бъде невъзможно или ще се затрудни осъществяването на правата по решението и ако искът е подкрепен с убедителни писмени доказателства относно авторството на ищеца, нарушенията, извършени спрямо неговите авторскоправни правомощия, които обстоятелства да доведат до един завършен фактически състав в тяхната взаимна съвкупност, т.е всичко това да доведе съда до правния извод, че бъдещият или висящият иск е евентуално основателен. Ако ищецът не е представил достатъчно годни доказателства за посочените обстоятелства от значение за доказването на авторскоправния си иск, които ще са предмет на установяване в бъдещия или настоящ спор

между страните, съдът може да постанови да бъде представена гаранция в определения от него размер съгласно чл. 180 и 181 от Закона за задълженията и договорите. Ако в следствие се установи, че наложена обезпечителна мярка е поискана неоснователно, ответната страна може да иска от лицето, спрямо която тя е била допусната (т.е. ищецът), да ѝ заплати причинените в следствие на обезпечението вреди. Ето защо размерът на гаранцията се определя от размера на преките и непосредствени вреди, които ответникът евентуално би претърпял, ако обезпечението се окаже допуснато неоснователно. Важно е да се отбележи, че обезпечение на иска може да бъде допуснато дори когато делото бъде спряно.

Допускането, налагането и отменянето на обезпечителните мерки стават по общия процесуален ред на чл. 389 - 403 от ГПК, с изключение на чл. 398, ал. 2, изречение първо и доколкото този процесуалния закон не предвижда друго.

Обезпечителната мярка забрана за извършване на дейността се налага със съобщаването ѝ от съда на ответника или на третата страна по спора.

Обезпечителните мерки по чл. 96а, ал. 1, т. 2, 3 и 4 ЗАПСП се налагат от държавен или частен съдебен изпълнител, който извършва действието едновременно с връчването на съобщението за допускане обезпечението на ответника в тридневен срок от постъпването на молбата на ищеца до съдебния изпълнител. Обезпечителната мярка, допусната за предотвратяване на предстоящо нарушение, се налага в срок, съобразен с целта ѝ. Изетото имущество се предава по опис за пазене на ищеца, който може да го използва единствено като доказателствено средство. Ищецът или негов представител имат право да присъстват и съдействат при налагането на обезпечителните мерки. Обезпечителна мярка по чл. 96а, ал. 1, т. 1 ЗАПСП може да бъде наложена и по отношение на трети лица, за които има достатъчно данни, че способстват за извършването на дейността, за която се твърди, че съставлява или ще съставлява неправомерно използване. Тази нова норма (приета е през 2005г.), отговаря на целта на съвременната обезпечителната нужда при авторскоправните искове.

Всичко това показва особената динамика в развитието на българското авторскоправно законодателство и стремежа да се отговори на все по-новите тенденции, наложени от практиката, така и отразява липсата на желанието за намиране на по-гъвкави модели у магистратите и правоприлагащите органи, за отразяване на тези специфични юридически модели и практики, водещи до конкретни резултати.

Предвид спецификата на авторскоправните искове, допустимите от ЗАПСП обезпечителни мерки в хипотезата на чл. 96а ЗАПСП са следните:

1. забрана за извършване на дейността, за която се твърди, че съставлява или ще съставлява неправомерно използване на произведение, обект по чл. 72 ЗАПСП или база данни по глава единадесета "а";

2. изземване на екземплярите от произведението, от обектите по чл. 72 ЗАПСП или от базата данни по глава единадесета "а", за които се твърди, че са неправомерно възпроизведени негативите, матриците, клишетата и други подобни, предназначени за възпроизвеждане на екземплярите, както и други доказателства от значение за доказване на нарушението;

3. изземване от употреба или запечатване на оборудването, за което се твърди, че се използва или ще се използва за извършване на нарушения;

4. запечатване на помещението, в което се твърди, че се извършва или ще се извърши нарушение.

Останалите два вида способности за защита на интелектуалната собственост - административно-наказателният и наказателноправният се явяват взаимосвързани, защото предприемането на защита по единия и налагането на санкция е пречка за осъществяване на закрилата по другия.

Административноправната защита се базира на правилата визирани в глава

тринадесета на ЗАПСП. За известен период от време те са били единственото основание за налагане на публична санкция на нарушителите. Наказателният кодекс обявява за престъпления общественоопасни деяния, имащи признаците по чл. 9, ал. 1 НК, осъществяващи от обективна и субективна страна състава на престъплението. Ако престъплението отговаря на характеристиката на малозначително деяние по смисъла на чл. 9 ал. 2 НК, може да се предприеме закрива чрез административноправния способ и налагане на административно-наказателна санкция по реда на ЗАНН. Наказателна отговорност се прилага при реализирането на състави по чл. 172а, 172б, чл. 173. чл. 174 НК, в противен случай, отговорността е административно-правна по чл. 97 и чл. 98г ЗАПСП.

Важен е и въпросът с доказването на авторскоправните искове. Доказването се явява сложен практически проблем, криещ много специфики, свързани с материалноправната уредба на авторските права и процесуалните способности за тяхната защита.

Двете основни императивни норми в ЗАПСП, стоящи в основата на предмета на доказване в един авторскоправен спор са чл.2 и чл.6 от ЗАПСП. Първият текст визира постулата, касаещ възникването на авторското право. Законодателят е приел в чл.2 ЗАПСП, че авторското право върху произведенията на литературата, изкуството и науката възниква за автора със създаването на произведението. Т.е първата важна част от предмета на доказване в едно авторскоправно дело е кога е възникнало произведението като дата. Всичко това е свързано с конкретното времево начално идентифициране на точния момент, в който е настъпило обективизирането на творбата в публичното пространство. В §2 от преходните и заключителни разпоредби на ЗАПСП е отбелязано, „че разгласяването на произведение“ е довеждането на произведението със съгласието на неговия автор за първи път до знанието на неограничен брой лица, независимо от формата и начина, по който се осъществява това“. Доказването кога точно е направено първото разгласяване на произведението, в случаите когато то съвпада със създаването на произведението, както и в други случаи, когато разгласяването става далеч след датата на създаването се постига чрез всички позволени гласни и писмени доказателства по ГПК.

Вторият важен момент от предмета на доказване е самото авторство. Авторскоправната доктрина в България е приела един теоретично „улеснен“ начин на доказване в този контекст, чрез изграждането на т.нар „предположение за авторство“. Чл.6 ЗАПСП казва, че до доказване на противното за автор на произведението се смята лицето, чието име или друг идентифициращ знак са посочени върху произведението по обичайния за това начин. Понякога тази норма създава практически проблеми, тъй като често е тълкувана от съда превратно, а и в търговската практика и обществения живот не винаги е възможно чисто технически името или идентифициращ авторството знак да бъдат поставени върху произведението. Универсалната конвенция за защита на авторското право, която е имплементирана в новите разпоредби на ЗАПСП, също предвижда поставянето върху екземпляри на произведението на буквата „С“, поставена в кръгче, но липсата на този знак не означава, че това произведение не е обект на авторско право.

В българско авторскоправно законодателство, тежестта на доказване относно авторството върху едно произведение е прехвърлена върху лицето, което твърди да е автор. То следва да използва всички допустими в ГПК доказателствени средства за да докаже в един висящ процес като начало две основни неща – че е разгласило произведението си по какъвто и да е начин публично пред определен кръг лица и на определена дата и второ, че е автор на това произведение.

Съществен е моментът в доказването между материалната норма на чл.6 ЗАПСП и процесуалната на чл.154, ал.2 ГПК, където има видим синхрон. Чл.6 ЗАПСП създава предположение за авторство, а чл.154 ГПК, казва че не е необходимо да се доказват факти, за които съществува установено по закон предположение. Това, което се случва на практика е, че

авторът понася доказателствената тежест за нещо, за което е изградена законова презумпция. Оборването на такива предположения се допуска във всички случаи, освен когато закон забранява това – чл.154, ал.2 предложение второ ГПК. Това оборване – в случая на авторството - явно трябва да се осъществи от ответника и не става съвсем ясно за каква „доказателствената тежест“ говорим у ищеца автор.

В един авторскоправен висящ съдебен процес в България, ощетеното лице автор, първо трябва да докаже, че е автор на собственото си произведение, след това да докаже кога това произведение е възникнало и кога е било обективизирано или разпространено публично и едва ако е събрало достатъчно доказателства в тази насока, да доказва нанесените му вреди по чл.94 ЗАПСП, техния характер и предмет. Активната процесуална легитимация на ищеца автор е силно усложнена и комплицирана на базата на един материалноправен текст, който създава съответните процесуални задължения. За сметка на това в същия процес недобросъвестният нарушител ответник е улеснен от факта, че той следва просто да твърди, а не да докаже, че автора не е автор и на тази база да обоснове и твърдението си, че е бил добросъвестен в използването на авторските права от него или пък да твърди, че той самият е автор или съавтор.

По смисъла на сегашния ЗАПСП, авторът е лишен и от възможността да използва в един висящ процес официален документ, издаден от оправомощеното за това длъжностно лице (оправомощено в областта на интелектуалната собственост) в хипотезата на чл.179 от ГПК, който да обоснове по един безспорен начин авторски права на ищеца.

При останалите обекти на интелектуална собственост в областта на търговските марки, промишления дизайн, сортовете растения и породите животни, българският законодател е решил за целесъобразно да приложи регистрационен режим, а при авторските права - не, като може би е изхождал от мотива, че такава е международната практика. Да, но например във Франция – придобиването на правото върху марка става чрез първото използване на даден знак или чрез неговата регистрация (съществува алтернативност на избора), като регистрацията има само декларативно, а не конститутивно действие. В същото време в САЩ и Англия съществуват т.нар Copyright offices, които регистрират авторски права срещу определена минимална такса и авторът получава за това официален документ. В момента в САЩ съществува има опростена форма за регистрация на авторски права по интернет в т.нар electronic Copyright Office (eCO). Пропуск е възможността за съществуване на ситуация в която обектите на индустриална собственост се защитават адекватно от един държавен орган в лицето на Патентно ведомство на Република България и за това обстоятелство съответните заявители получават сертификат под формата на официален документ, който има и конститутивно действие със съответната доказателствена сила в съда. В същото време за авторските права доказването е силно усложнено, и в тежест на самия автор, като той е лишен от алтернативната опция да регистрира вече възникналото си в хипотезата на чл.2 ЗАПСП авторско право (например пред държавен орган или определено длъжностно лице, конституирани за тази цел) и да получи за това обстоятелство съответния официален документ.

Все пак има опция авторът да се обърне към нотариус, който в охранителното производство по установяване на факти в хипотезата на чл.593-594 ГПК да състави констативен протокол, в който да отбележи датата и съдържанието на предадените му за съхранение документи, предмети и книжа, които обективизират авторски права, както и лицето (автора), което предава тези документи за съхранение. Нотариалното удостоверяване на дата, съдържанието и физическото лице титуляр на авторските правомощия, ще е достатъчна формална насока за доказване на обстоятелствата, визирани в чл.6 ЗАПСП.

В контекста на казаното, с оглед доказването на един авторскоправен иск, ищецът автор следва да използва всички допустими доказателствени средства, предвидени в ГПК. Това са

частните свидетелстващи документи, свидетелски показания, експертиза на вещи лица и дори процесуалния способ оглед.

Частни свидетелстващи документи, също могат да бъдат използвани при доказване на авторскоправни спорове. Законната доказателствена сила на частните документи е визирана в чл.180 ГПК. Доказателственото значение на тези документи се изразява във факта, че текстът им се смята за изявление на лицето, което ги е подписало. Частните документи, които се използват за доказване на авторскоправните искове са различните видове авторскоправни договори, приемо-предавателни протоколи, в които е отразено приемането и предаването на дадено произведение, декларации, кореспонденция между страните, касаеща авторски права. Частни документи са и удостоверенията, които се издават от някои организации за колективно управление на авторски права. Тези удостоверения отразяват възникването на членственото правоотношение между съответната организация и автора, като обикновено е посочена датата, на която става това и какъв е обекта на авторското право, който се предоставя за управление и кой е неговия автор. Много често в практиката тези удостоверения се използват като писмено доказателство за авторството и възникването на дадено произведение, но коректно е да се каже, че все пак спрямо тях може да бъде открито производство по оспорване на съдържанието на частен свидетелстващ документ в хипотезата на чл.193 ГПК(. Тежестта за доказване неистинността на документа пада върху страната, която го оспорва. Когато обаче се оспорва истинността на частен документ, който не носи подписа на страната, която го оспорва, тежестта за доказване на истинността пада върху страната, която го е представила – чл.193, ал.3 ГПК.

С цел да обоснове възникването на авторското право като дата, неговото разпространение и нарушаване на редица авторски правомощия, както и самото титулярство на авторското право, авторът има право да ангажира в гражданския процес гласни доказателства. Процесуалният способ за това е ангажиране на свидетелски показания в хипотезата на чл.163-173 ГПК.

Друг основен способ за доказване на авторскоправните искове е и ангажирането на съдебна експертиза от вещо лице, със специални знания в областта на конкретна сфера на науката и изкуството, занаятите и други (чл.195, ал.1 ГПК). Нуждата от такава експертиза е определена от факта, съдът да получи по-обективна и всестранна представа за фактическата обстановка по делото, на базата на една оценка от вещо лице професионалист в тясна област на изкуството и науката, което да се запознае и даде становище по ангажираните във връзка с делото писмени и веществени доказателства. Естествено съдът не е длъжен да възприема заключението на вещото лице, а го обсъжда в мотивите на решението си в контекста на общия смисъл, към който го насочват ангажираните по делото доказателства – чл.202 ГПК. Именно тази пълна оценка на доказателствения материал, могат да доведат до обоснован фактически, а от там и правен извод у съда за основателността на исковата претенция, наличието на авторство и неговото възникване, както и дали са нарушени и как дадени авторскоправни правомощия.

Към настоящия момент Закона за авторското право и сродните му права е един относително добре осмислен и непротиворечив законодателен акт. Прави се опит за кодификация на материята, като се уредят обществените отношение в сферата на интелектуалната собственост на трайни и стабилни основи. Острата международна реакция, която се е появила векове назад във времето, е обусловила сключването на редица международноправни актове в областта и на международно ниво закрилата е ефективна и действаща. На национално ниво специалните граждански искове, уредени от ЗАПСП са

ефективни, макар правни основания за обезщетение от този род са съществували и досега. Действително важно условие за ефективна защита на нарушените права е и проведената реформа в гражданското съдопроизводство да доведе до ефективност, бързина и процесуална икономия – принципи, прокламирани в самия ГПК, което е от огромно значение в глобалния динамичен и бързо развиващ се свят на XXI век.

Legalconsultbg.net

Използвана литература:

- Адв. Атанас Костов
- Проф. д-р. Мария Павлова
- Проф. д-р Симеон Тасев
- Директива 2004/48/ЕО от 29.04.2004г.